

Izhaja od
meseca ok-
tobra 1965

List, ki ga
člani kolek-
tiva dobijo
brezplačno,
izhaja en-
krat meseč-
no

Leto izhaja-
nja: XI

Št. 9

september
1975

TOSAMA

GLASILO DELAVCEV TOSAME

Tovarne delavcem

Začetki in pa želja po samoupravljanju se pojavljajo že od leta 1848 po vsem svetu. V tem času so se proizvodna sredstva zelo hitro razvijala. Bila pa so v posesti posameznikov. Delavci, ki so s pomočjo strojev proizvajali nove dobrine; novo vrednost, so kaj kmalu ugotovili, da so izkoriščani, da dobijo za svoje delo plačano samo mezdo; ves presežek, ki ga ustvarijo, pa si lasti lastnik proizvodnih sredstev. Želeli pa so, da o svojem delu in uspehih, ki jih dosegajo, odločajo sami. Znana nam je prva internacijska, pariška komuna in oktobrska revolucija, ko se je delavski proletariat boril za te svoje pravice.

Pri nas so se prve težnje po samoupravljanju pokazale že med NOB. Takrat smo imeli ustanovljen prvi odbor »Delavske kontrole« in pa razne delavske odbore kot organe upravljanja.

27. junija 1950 je ljudska skupščina SFRJ izglasovala temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj. Začela se je doba samoupravljanja — najvišja

30 LET V SVOBODI

V letu 1975 proslavljamo 30 let, odkar je bila podpisana brezpogojna kapitulacija fašistične Nemčije. Stirim letom žrtev, trpljenja in ponižanja v neenaki borbi je bil postavljen temelj svobode in mogočnega

poleta revolucije. Vodili so jo najboljši sinovi domovine na čelu s KPJ do končne osvoboditve z jasnim ciljem po poti v socializem.

I. K.

Evgen Sajovic: Nosilci rimske kulture požigajo slovenske vasi

stopnja socializma v naši socialistični Jugoslaviji.

Delovni kolektiv »Vate« pa je prevzel tovarno v upravljanje 10. septembra 1950. Najprej je kot up-

ravni organ obstojal kolegij, v katerem je bil iz vsakega obrata po en član, nekaj mesecev kasneje, pa je bil izvoljen prvi delavski svet.

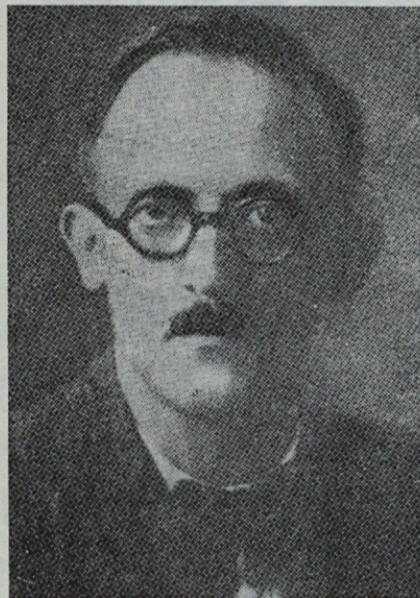
25-let samoupravljanja

Začetek upora

Ko je bila 27. aprila 1941 v Ljubljani konferenca CK KPS Slovenije, je bil sprejet razglas o ustanovitvi Osvobodilne fronte, kjer so bile poleg KP udeležene vse napredne stranke Slovenije. Sklenili so naj se odzovejo klicu naroda in partije vsi poštene in zavedni Slovenci, ne glede na politično in versko pripadnost ter napovedo boj fašističnim osvajalcem, ki so napadli in razkosali našo domovino.

Na tej konferenci so si razdelili področja za organizacijo odpora. In tako je bil za področje Kamnika in Domžal določen tov. Tomo Brejc — Pavle, ki je bil takratni inštruktor CK KPS.

Že maja 1941 je tov. Tomo Brejc organiziral vojno revolucionarni komite, katerega so sestavljali: dr. Marjan Dermastja, Tone Šturm in Stane Zirovnik. Ta vojno revolucionarni komite je imel nalogo zbirati orožje, strelivo in popolnoma zanesljive ljudi, predvsem člane KP in SKOJ-a, ki bi bili v danem trenutku komandni in politični kader prvih enot.

Že 27. julija je bilo pripravljenih šest grup borcev in ta dan so določili za dan splošne vstaje na tem področju. To so bile čete iz Črne, Domžal, Duplice, Kamnika, Mengša in Radomelj in dne, 27. julija so šle vse čete v prve večje akcije. Rušili so se mostovi, daljnovodi, transformatorji, prekopane so bile ceste ali zatrpane z drevjem, minirana je bila proga Kamnik — Domžale, zidovi so bili popisani s parolami in plačani so bili prvi izdajalci.

Ta dan se je okupator zmedel, kajti na vseh koncih so bili alarmi in ti alarmi so bili močan klic vseh, ki so ljubili svobodo in domovino. Ta klic je odmeval od tovarn in go-

ra, gozdov in polja. Partizanska vojska je stopila na težko pot, na kateri so se kalili borci, politični delavci in vsi, ki so na katerikoli način podprli svojo vojsko, ki je stopala preko življenj v novo življenje.

To so bili dnevi, ko se je oropana svoboda pričela vračati narodu, ki ni in ne bo nikdar pred nikomer klonil.

I. K.

Akcija

Težke kaplje so padale z drevja na nizko razpete šotore. Bilo je nekje med Žejami in Trojico v prvih pomladnih dneh. Kamniško-zasavski odred si je celil rane, kajti v hajkah, ki so se pričele v decembru 1942 in trajale skozi vso zimo, je precej borcev padlo ali bilo ranjenih.

Prav zato so pošle zaloge sanitetnega materiala, kateri pa ni bil daleč, le v nevarni coni. Toda za nas to ni bila ovira, bili smo sami prostovoljci.

Pirš Ivan — Rastko in njegov brat Jože — Luka sta izbrala za to akcijo 12 borcev. Vsi smo bili dobro oboroženi in dobro razpoloženi, saj smo šli na Vir v tovarno Kocjančič, tam pa je bilo sanitetnega materiala na pretek. V tovarni so delali samo za nemško vojsko in za nas, le z razliko, da mi nismo imeli naročilnice, ne denarja, ampak samo prazne vreče.

Okrog enajste ure zvečer smo se tiho predstavili nočnemu čuvaju in ga iz previdnosti zaprli v staro kurilnico. Rastko in jaz sva odšla skozi dvorišče h Krču Lovrotu, ki je imel ključne in je bil z menoj dogovorjen. Takoj mi je izročil ključne in nama dal potrebna navodila. Nato sva šla k lastniku tovarne, h Kocjančiču, ki pa ni kazal nobenega presenečenja. Rekel je: »Vesta, danes so povsod oči, bom šel kar v pižami in da bo izgledalo bolj strogo, pred naperjenimi puškami.«

To uslugo sva mu seveda naredila. Ko pa sem hotel s ključem odpreti skladišče je rekel, naj kar malo pritisneva, ker bo bolje zanj in za nas. Od tam naprej nisva potrebovala ključev. Tu so se nam pridružili ostali tovariši in držali vreče, v katere je padal material vseh vrst. Ko smo napolnili vreče, porezali telefonske zveze, smo šli po drugi strani iz tovarne težko obloženi, toda zadovoljni. To je bila že druga akcija, naprej pa so nam kar sami vozili material na Moravško. Tako je iz te tovarne potoval sanitetni material v centralne bolnice na Kočevsko, Štajersko, Koroško in Gorenjsko, toda še vedno brez naročilnic.

I. K.

Moji spomini

Bilo je leta 1941, ko se je začela vojna. Takrat sem bila stara 11 let. Ker nas je bilo v družini več otrok, smo tudi mi občutili grenke dneve vojne.

Doma sem bila na Brezovici. Ta vas nima veliko hiš, ali otrok nas je bilo vseeno dosti. Zelo smo bili živahni, prav to pa so kmalu spoznali tudi partizani. Toda veselje otrok je kmalu minilo, ko so v vas prihrumeli Nemci.

Mladi borci

Naša hiša stoji na robu gozda, tako smo kmalu dobili stik s partizani. Tudi nas otroke so kmalu pridobili in nam zaupali marsikatero težko nalogo. Tako sem postala zelo mlada kurirka. Odnášala sem pošto v partizane in postala njihova zaupnica. Včasih me je bilo zelo strah, ne tako partizanske pošte, ampak samega gozda in velikih drevov, pa tudi kakšnega zajčka sem se zelo prestrašila. Ker pa so imeli partizani zveze tudi v Domžalah, sem nosila pošto tudi tja. Spominjam se, da sem jo skrila v cev pod sedež polesa in se junaško peljala mimo nemške patrulje. Bila sem tako majhna, zvita kot lisčka, so mi večkrat dejali partizani.

Spomin, ki mi je ostal iz otroških let se težko pozabi. Bilo je spomladi, zgodaj zjutraj so prišli v vas Nemci. S seboj so pripeljali dva ujeta partizana, ki sta bila mučena in pretepena. Na vsak način so hoteli izvedeti kje so partizanski bunkerji. Eden je izdal partizane, potem pa so ga ustrelili.

Nemci so hodili po vaseh in iskali vozove in konje. Tudi k nam nja, čeprav smo ga imeli skritega nja, čeprav smo ga imeli skritega in celo partizanskega. Tako sem šla z volom v hrib po stvari, ki bi jih morali prepeljati v Domžale za Nemce. Tam smo ves dopoldan sta-

li bos in lačni ter čakali povelja za odhod. Nemec nas je videl kako drltime od mraza in dal vsakemu pest kock sladkorja, da smo malo pozabili na mraz. Bil je žalosten sprevod z vozmi in v koloni proti Domžalam. Ljudje so stali ob cesti prestrašeni, nemalokdo je imel solzne oči, marsikdo pa se je škodoželjno smejal.

Ves ta material smo morali peljati v postojanko belčkov, kjer so nas zmerjali, se nam režali, ponoči pa vse prezeble nagnali domov.

Ulčar Ani

Nekoč je bilo

Minilo je že trideset let, kar nam plapolajo zastave svobode. Res je lepo biti svoboden v takšni družbi kot je naša. Hitro je minilo teh trideset let, čeprav smo morali nekaj let po svobodi precej delati in si zategovati pas, da smo iz naše porušene domovine izgradili to, kar danes imamo. Vsega tega ne bi bilo, če ne bi bili med vojno složni. Spominjam se tistih časov, čeprav sem bila še zelo mlada, a sem vendar prispevala svoj delež k narodnoosvobodilni borbi.

Doma sem iz Češenika in naša hiša stoji na robu gozda. Zato so k nam vedno zahajali partizani. Spominjam se, da so že proti koncu leta 1941 prišli k nam štirje partizani: dva Pogačarjeva iz Radomelj in še dva nepoznana. Takrat sem prvič nesla pošto v Radomlje. Blizu naše hiše je bila neka zapuščena hiša in ko sva se nekega večera z mamo vračali tam mimo, naju je nekdo poklical. Bili so trije partizani s Primorske, katerim sva kasneje z bratom Lovretom nesla hrano. Dva od teh še živita, eden je oficir v JLA v Mariboru in drugi v Beogradu.

Pri nas je bila tudi partizanska javka, tako da skoraj ni minil dan, da ne bi bili pri nas partizani. Vedno smo jim dajali jesti, čeprav je bilo pri hiši sedem lačnih otrok. Ena sestra je šla v partizane 1941. leta in druga 1943. leta. Zato so večkrat delali Nemci preiskave. Celo belogradisti s poveljnikom Čebulom iz Domžal so prišli. Doma smo bili samo otroci. Ker o partizanih nismo hoteli ničesar povedati, me je Čebul pošteno oklofotal. Takrat so beli odpeljali v Domžale brata Lovreta, Sedelšaka Franceta ter Poldko in Angelco služkinji iz graščine Češenik. V Domžalah so jih zasliševali, mučili, vendar niso nič izdali, zato so jih spustili.

Leta 1944 je bila pri nas partizanka Ančka iz Zlatega polja. Ker so ravno takrat prišli naokoli nemški žandarji iz Doba, je mama rekla, da je to naša punca. Vsaka hiša je imela spisek družinskih čla-

nov in ko so pogledali nanj so videli, da je ena odveč. Vendar ti žandarji niso bili kruti in so nam samo zagrozili.

Vida Tomažič

Magda

Partizanka Magda me je imela kot osemletno punčko zelo rada. Kadar koli je mogla, se mi je približala, ko sem pasla krave. Pogovarjali sva se o partizanih in Nemcih. Zaupala mi je, da je partizanka in da pri kmetu Pirnatu pomaga pri kmečkem in gospodinjskem delu. Nosila je hrano partizanom. Prosila me je naj ji pomagam nositi košarico s hrano. Tako sva vsak dan nosili kosilo. Za spremljevalca sva dobili majhnega pujska, ki je capljal za nama kot kužek. Tako je bilo bolj varno za Magdo. Lahko bi se izgovorila, da nese kosilo na travnik. Prav takrat se je namreč kosilo seno.

Bila je hajka. V vas je prišlo veliko Nemcev. Pirnatove iz Brezovice in Magdo so presenetili. Pretepali in mučili so Pirnatovo Franco in partizanko Magdo. Ko so Nemci odšli, sem šla z drugimi vaščani do Pirnatovih in videli pretepeni Franco in Magdo. Počasi sta se pozdravili in nadaljevali svoje delo. Danes še živita.

Helena

Spomin

Stara sem bila devet let, vendar mi je naslednji dogodek ostal v spominu tudi po tridesetih letih.

Mrzlega, deževnega jutra, leta 1944 so prihrumeli v mojo rojstno vas Brezovico pri Dobu nemški vojaki. Pometali so nas iz postelj, nagnali na dež. Vpili so, naj zginemo iz hiš, ker bodo vse požgali. Postavili so nas k sosedovi hiši pod kap in namerili v nas brzostrelke. Niti teti niso prizanesli, čeprav je imela v naročju komaj tri dni starega Petra. Tako smo morali stati nekaj ur, premraženi in lačni, od strahu si še kapelj z obraza nismo upali obrisati, ker smo morali imeti roke zadaj. Po dolgem času so Nemci pričeli nositi pred nas neke papirje. Vprašali so mojo staro mamo, kako se piše in povedala je, da je Grimini Marjana. Ugotovili so, da Grimini Albinca, katero so iskali, ni njena hči, ampak samo sorodnica. Mama je bila zaposlena pri današnjem INDUPLATI in je prosila Nemce za dovolilnico, da je šla lahko v službo. Ni šla rada, ker jo je skrbelo za nas otroke, vendar je vedela, da je življenje sestrične Albince odvisno le od nje, Albinca Grimini je bila tudi zaposlena v Induplati, tako jo je mama lahko obvestila, da jo iščejo Nemci in se je rešila. Nemci so še pozno popoldne delali preiskave, lovili kokoši, vendar Albince niso našli.

Vreme se je zjasnilo. Vsi smo bili prestrašeni, vendar zadovoljni, ker Nemci niso našli kar so iskali. Sestrična je odšla k partizanom že kot 22 letno dekle in kasneje padla v Oklem.

Helena

Zadnja pot mojega očeta

Ko se je pričela 2. svetovna vojna, sem bila stara dve leti. Svojega očeta se ne spominjam, zato bom o njem pisala le po pripovedovanju drugih in podatkih muzeja NOV v Radovljici in Begunjah.

Moj oče je bil v Prešernovi brigadi, ki je bila 24. decembra 1943 na Jelovici. Po vesteh, da se je sovražnik umaknil v oporišča, je Prešernova brigada krenila proti Dražgošam in sv. Mohorju. Tri dni pred novim letom, 28. decembra, pa so Nemci iznenada iz vseh strani napadli postojanko sv. Mohorja. V tej borbi so izgubili življenje trije borci, 12 pa je bilo pogrešanih. Teh dvanajst so namreč Nemci ujeli in jih odpeljali v Begunje. Med njimi je bil tudi moj oče. V Begunjah je bil zaprt do 8. 1. 1944, nakar so ga z drugimi na kamionih odpeljali v Mengeš. Zvezane, premražene, skoraj gole so peljali na odprtih kamionih sredi najhujše zime. Po pripovedovanju Mengšanov so dobili v jezike injekcije, da niso mogli go-

ZADNJA POT MOJEGA OČETA

voriti. V svoji podivjanosti Nemci niso vedeli kako bi se maščevali ljudem, ki so ljubili in branili svojo domovino. Nagnali so vse Mengšane na travnik za mengeškim hribom, da so morali gledati kako bodo zverinsko umorili borce — partizane.

Sami so si morali kopati grobove pred naperjenimi brzostrelkami. Trikrat po deset partizanov je padlo pod streli krvoločnih Nemcev, trideset ljudi za tri Nemce. Za enega domačega izdajalca in dva nemška oficirja je moralo dati življenje 30 ljudi, ki so v trpljenju in pomanjkanju imeli eno samo željo, biti svobodni. Tako je Nemeč delal z življenji tisočih, ki so padli za pravice in enakost med narodi.

Pot mojega očeta je bila polna trpljenja, a vere v svobodo, kakor tudi pot mnogih, ki so se žrtvovali za nas.

Mojega očeta ni več, vendar je ostal spomin v mojem srcu, saj je bil eden tistih, ki se niso ustrašili veliko močnejšega sovražnika.

I. M.

Hudo je bilo

Po štiriletni okupaciji oslabljena domovina je v obdobju 1944 — 1945 doživljala težke čase. Okupator, ki se je že čutil poraženega, je v tej zimi blokiral široka področja, med njimi tudi Kamniške planine in Karavanke. Partizanske enote, terenci, ilegalci, bolnice, tiskarne, partizanske delavnice, vse je bilo v tem obroču. Zima je bila huda, v planinah veliko snega, malo hrane, nikjer prostora kjer bi spali ali se ogreli. Kdor je imel v bližini znanca, se je zatekel tja. Umikajoči se Nemci so v besu uničevali vse; spomnimo se samo požganih domačij, izdanih bunkerjev, padlih, ujetih.

V zadnji ofenzivi Nemcev iz Štajerske v Črno nad Kamnikom sem se od 10. decembra 1944 do odhoda v Šlandrovo brigado, do aprila 1945 z ostalimi potikal od Velike planine, čez Kamniško Bistrico, preko Krvavca, po Kokri, Jezerškem do Češke kočje. V februarju in do začetka marca nas je bilo skupaj okoli 30 kurirjev, terencev in tiskarjev iz tehnike, ki je bila porušena. Bili smo v lesenjačah, v lovski koči in v jami pod Mokrico. Iz Stranj, Cerkelj in Kamnika so vsak dan po vrhovih patroljirali beli in raztrganci, prav tako pa po dolini Nemci do postojanke v Kamniški Bistrici. Na Kopskih so imeli topove in vsak dan vžigali proti Veliki planini. V takih pogojih je bil vsak premik nemogoč, zato nikakor nismo prišli do hrane.

V sredini hriba Mokrice je bila velika medvedja jama, v njej so že pred vojno našli ostanke jamskega medveda. Bivali smo v tej jami, kuhali le ponoči, da dim ne bi izdal in jedli en mesec le fižol. Pred svitanjem smo vedno odšli na vrh in čakali noči. Po tem obupnem stanju so trije tovariši odšli v dolino. Janez Bundrov je nad Staho naredil bunker, a so ga kmalu našli raztrganci in Janeza ubili. Odšla sta tudi brata Kumer iz Kamnika. V začetku marca smo tudi ostali:

Posvet

Emil in Sašo iz Kamnika, Slavka iz Duplice in jaz sklenili, da se umaknemo v dolino proti Radomljam, da si poiščemo skrivališče in dobimo zvezo s partizani. Nismo vedeli da se rdeča armada in naša partizanska vojska bojujeta proti sovražniku že na pragu Slovenije. Hodili smo dva dni. V Podgorju pri Grošeljju smo padli v zasedo. Še mi ni jasno, kako smo se mogli takrat prebiti, padel ni niti en strel, čeprav smo bili med dvema nemškima patroljama. Šele na Duplici, na domu Prešernove Slavke smo izvedeli, da so to umikajoči se Nemci iz Kamniške Bistrice.

Slavkin oče nas je pogostil, še celo tobak smo dobili. Obvestil sem ženo, ki mi je prinesla pokazat mojega štirimesečnega sina. Njen brat nam je še isto noč prinesel k dupliškim zapornicam palačinke. Do jutra smo se malo nadremali v Hrastovcu, potem pa dopoldne za Sovanovim hribom iskali prostor za bunker. Bili smo naivni, kajne, da smo kar v dolini iskali skrivališče, seveda smo imeli večjo možnost, da dobimo hrano. Pri tem ogledu zagleda Sašo dva v civilu s kapami. Pomaknili smo se bolj proti hribu. Kmalu nato je nekdo zakri-

čal: »Jur, stoj«. Takrat smo jo ucvrli in lahko rečem, čeprav sem bil telovadec, da do takrat še nikoli nisem tako hitro tekkel. Bežali smo čez hrib, čez močvirne travnike, čez cesto na Rova in na drugo stran v bukov gozd. Šele tam smo opazili, da Slavke ni bilo za nami. Zvečer smo izvedeli, da so jo ujeli domobranci, jo pretepali v Kamniku in nato v Begunjah. Tam je gojenjski odred kmalu osvobodil vse jetnike. Pomaknili smo se naprej v smrekov gozdič, vendar se nismo počutili varne, zato smo odšli nazaj. Na Duplici smo izvedeli, da je bila moja žena s sinom komaj 100 m stran od belih. Sreča je bila za vse, da se niso srečali, ker so poznali tudi njo, saj smo pred vojno skupaj telovadili in bili prijatelji.

Zopet smo hodili dva dni, da smo prišli po Mokrico, kjer je bilo v lovski koči že nekaj kurirjev. Kmalu nas je bilo okoli 25, potikali smo se pri Žagani peči, v Kraljevem dvorcu in v Belški grapi. Nato nas je 5 kurirjev VOS-a odšlo čez Črno, čez Tuhinj v Motnik. Tam smo poiskali zvezo in bili v začetku aprila v brigadi Slavka Šlandra.

Jur

Čakanje v zasedi

Konec februarja ali v začetku marca, točnega datuma se ne spominjam, smo bili na obronkih Pohorja. Poznano nam je, da je naša obveščevalna služba dobro delala. Zato smo izvedeli, da bo potoval nemški general, glavni komandant vseh enot nemške vojske za Štajersko, iz Celja v Maribor. Bil sem v 13. uradni brigadi Mirka Bračiča, v prvem bataljonu, prvi četi. Naša četa je dobila nalogo, da postavi zasedo na glavni cesti Celje — Maribor. Že zgodaj zjutraj smo opazili, da se nekaj pripravlja. Takoj po zajtrku je bil zbor brigade in krenili smo na pot. Iz Pohorja do Frankolovega je bila kar dolga pot, a vedeli nismo kam gremo. Ko smo se približali cilju, smo se ustavili.

Komandir čete nam je obrazložil zahtevnost naše naloge. Takrat sem bil mitraljezec. Naša naloga je bil, generala pripeljati živega na Pohorje (njegovega imena, se ne spominjam). Okrog osmih smo se razporedili na primernem kraju ob glavni cesti v bližini Frankolovega, kjer danes stojita dva spomenika talcem z zelo žalostnimi napismi. Na prvem piše, da je 60 in na drugem 40 naših najboljših očetov, mater, sinov in hčera dalo svoja življenja za našo svobodo. Okupator jih je umoril na najbolj zverinski način, z obešanjem.

V bližini tega mesta smo nestrpno čakali. Naenkrat se pojavi kolo-

na štirih ali petih avtomobilov. Udarili smo po njih, nekaj borcev z bombami je skočilo naravnost pred avtomobile. V trenutku smo bili skoro vsi na cesti. Nemci so se ustrašili in bili tako zmedeni, da so se kmalu predali. Z generalom in njegovim spremstvom smo morali čimprej z glavne ceste. Všeč nam je bila lepa črna limuzina, v kateri se je pripeljal general, zato smo jo vzeli s seboj. Vanjo se je vsedel naš komandant tov. Milenko, ki je kmalu prišel ves vesel, da je akcija uspela. General in drugi ujetniki pa so morali pešaćiti pred našimi puškami. Tako smo se zadovoljni vračali na Pohorje. Vsi borci so hoteli videti nemškega generala. Vest o uspeli akciji pa se je hitro razširila tudi med civilnim prebivalstvom.

Štifter

Zločin pri Jernejevcu!

Ko letos praznujemo 30-letnico svobode, se ob enem s ponosom spominjamo onih, ki so dali za svobodo svoja dragocena mlada življenja.

Sredi kolovskih gozdov je stala hiša, v kateri je v miru živela mati s tremi sinovi vse do leta 1941, ko je pridivil v našo domovino okupator. Takoj leta 1941 je imela pri njih zavetje radomeljska četa. Mati jim je pekla kruh in jih oskrbovala, v bližini doma so imeli bunkerje, v katerih so bili ranjenci. V hiši je ranjence operiral dr. Milan Cuder, kateremu je pomagal Pirš Luka. To zavetje so imeli vse do leta 1944.

28. januarja so bili v Palovčah raztrganci, ki so zagledali dim, ki se je valil iz Bunčkove hiše, iz katere so bili vsi izseljeni, ker sta bila dva sinova v partizanih. V hiši je bil sin, kuril je v peči, da bi za partizane opral umazano perilo. Kar naenkrat so navalili raztrganci, Slavko je prišel iz hiše in bil takoj smrtno zadet.

Ko so pri Jernejevcu to slišali, sluteč nič dobrega, so zbežali v gozd. Ko so bili na varnem, so opazili, da ni matere med njimi. Stekli so nazaj. Mati je stala sredi hiše in ni hotela ven. Mislila je, da se morda še da rešiti dom. Takrat so že pridrveli raztrganci proti hiši. Otroci so zbežali vsak na svojo stran. Med begom je bila sestra ranjena. Raztrganci so zažgali hišo in v njej mater. Strašni so bili njeni zadnji trenutki, ko je gledala svoj dom, kako se z njo vred spreminja v pepel. Raztrganci so odgnali živino in se vrnili s plenom v dolino. Drugi dan sta brata našla namesto doma — samo pogorišče. V hiši sta našla kosti svoje matere, ki je morala umreti tako mučeniške smrti.

Iskala sta sestro, a je nista našla. Našel jo je Bergantov France. Bila je naslonjena na drevo, zadeta v trebuh.

Naslednji dan so položili v krsto zoglenele kosti matere in ustreljeno sestro, ki je pod srcem nosila še nerojeno dete, katerega oče je padel kot partizan v Lukovi bolnici. Pokopali so ju v cvetlični vrt poleg domače požgane hiše. Ta pogreb je bil tih, a neizmerno žalosten.

Brata sta nato odšla v partizane in to v Lukovo bolnico, ki je bila izdana. V bolnici je padel brat Srečko, Ivan pa je bil odgnan najprej v kamniške zapore, nato v Begunje in še naprej v koncentracijsko taborišče Mathausen.

Tam, kjer je nekoč stala hiša, stoji danes spomenik, kateri je mrtvim v spomin, živim pa, ki hodijo tod mimo, v opomin.

M. V.

Mladina stopi v korak, saj domovino naj brani vsak!

Tako je pisal list »Mladina«, glasilo Zveze slovenske mladine, ki je v času vojne, v letih 1943 in 1944 izdajala »agit prop« za kamniško-

zasavsko okrožje. Pozival vse napredno misleče mladince, naj se vključijo v borbo proti okupatorju.

MLADINA, STOPI V KORAK, SAJ DOMOVINO NAJ BRANI VSAK!

Tudi v našem kraju se je začela v začetku leta 1943 široka akcija za organizirano delo mladine. Postavljen je bil odbor Zveze slovenske mladine. Naš teritorij je spadal v kamniško-zasavsko okrožje občine številka 3. V to občino pa vasi: Vir, Podrečje, Količevo, Rodica, Jarše in Preserje. Vseh šest vasi je tesno sodelovalo po kurirskih vezah. Organizirani so bili vaški odbori Zveze slovenske mladine. Postavljeni občinski odbor je imel sedež v Jaršah. Okupator je imel vsepovsod razpredene izdajalske mreže, zato je morala biti mladina, kot tudi drugi udeleženci našega pokreta, zelo previdni. Mladini je bila zaupana velika naloga. S povezavo osvobodilne fronte in AFŽ odbori, je marsikatera akcija dobro uspela.

Trosila je lepake, nabirala hrano in obleko, papir, barve in vse, kar je bilo potrebno za partizansko tehniko. Predvsem pa je zbirala sanitetni material, ki je bil tako nujno potreben našim ranjenim borcem. Največ je prihajal iz naše Tosame, takratne Kocjančičeve Vate, seveda, vse po vezah.

Najbolj vneto pa je zbirala orožje in municijo za našo vojsko in obveščala o premiku sovražnika. Prenašala se je pošta in razna literatura, važni dokumenti, postavljena je bila tudi stalna veza med javkami.

V poletju 1943 je bila na našem terenu organizirana grupa SKOJ

To so bili mladinci in mladinke, ki so odhajali v že večje akcije, skupaj s terensko četo.

Po hišah se je v zimskem času pletlo in šivalo — nogavice, rokavice, šale, kape, pri tem pa so tudi

pomagale naše mame. Morali smo skrbeti za prezeble borce!

Mladina je v tem času napravila »zrelostni izpit«. Vse je delala zavestno, ponosno, da pridene svoj delež, k tako težko, s krvjo pribrorjeni svobodi.

Nešteto te zavedne mladine, ki ni pomišljala stopiti na trnovo pot, po zgledu očetov, bratov in sestra, boriti se z ramo ob rami, v najtežjih časih naše zgodovine, je dala življenje v rosi mladosti, v borbi ali bili mučeni po koncentracijskih taboriščih, za boljši kos delavčevega kruha, za neodvisnost in svobodo!

Zato naj se mladina vključuje v odbore civilne zaščite, da se seznanji z najosnovnejšimi pojmi, da bo pripravljena, če bo potrebno, stopiti na branik domovine!

Pepca Žebovec

Začetek samoupravne poti pri nas!

7. septembra 1950. zabeležimo prvo sejo delavskega sveta. Sestavljen je bil iz 30 članov. Zelo mnogoštevilni, bomo rekli, za tisti čas, ko je bilo število zaposlenih manjše od današnjega.

In kaj so obravnavali na tej prvi seji — nas prav gotovo zanima?

»Poročilo o poteku prevzema tovarne, diskusija na poročila, sklepi in na kraju slučajnosti.

Imenovali so nekatere komisije, ogledimo si jih:

- komisija za preskrbo in prehrano
- komisija za znižanje p. l. c. in pravilno razporeditev delovnih mest
- komisija za norme in tarife
- komisija za celotno poslovanje v Ilirski Bistrici

Sklenili so tudi, da bodo upejli nov sistem dela v tkalnici ovoj, uredili sindikalno sobo in na kraju uredili še nekaj personalnih zadev.

In to so bili prvi koraki, po, še neshojeni poti!

Ko pregledujem njihove zapisnike zasledim, da na vsaki seji obravnavajo »pregled sklepov«, kar nas spremlja še na današnjih sejah, le z razliko, da so si postavljali roke, do katerega morajo sklep izvršiti.

Zanimivo se mi zdi tudi, da je tov. Pirševa, članica današnjega delavskega sveta, v sestavi prvega de-

lavskega sveta. Kaj rada bi jo povprašala o vtisih s prve seje, a je žal danes ni na delu.

Istega leta, je delavski svet izvolil upravni odbor. In od takrat dalje je upravljanje vodil delavski svet preko svojega upravnega odbora. Naloga ni bila lahka, ker niso imeli vpogleda v poslovanje podjetja. Volja do napredka, napredne miselnosti, zaupanje kolektiva, jim je dala pobudo za njihovo delo.

Težko je bilo prepričati kolektiv, da je on gospodar in da je uspeh podjetja odvisen od prizadevanja

posameznika. Pri tem uresničevanju jim je pomagala zveza komunistov in sindikat.

Nobeno delo ni šlo mimo delavskega sveta. Upravni odbor je sprotil obveščal o poslovanju podjetja. Vsak predlog je bil dodobra pretehtan. Mnogo predlogov, članov delavskega sveta, je bilo spravljenih v življenje, v dobro tovarne. Iz majhne tovarne, nam je uspelo postaviti znano tovarno, ne le v naši domovini, postopoma smo segali izven naših meja.

10 let pozneje — smo imenovali ekonomske enote

Leta 1960. zasledimo oblikovanje ekonomskih enot, ki so si izvolile tudi svoje obratne delavske svete.

Verjetno se še spominjate njenih vlog, vendar ne bo odveč, če jih nekaj omenimo — sprejem in odpust delavcev, delitev dohodka, norme...

Kolo življenja se vrtilo, spremenjajo se delovne navade, proces dela, pa tudi na samoupravnem področju od časa do časa zasledimo spremembe.

Organizirali smo 10 organizacijskih enot

Leta 1972 smo imenovali 10 organizacijskih enot, torej toliko, kolikor je oddelkov razen uprave, ki jo imenujemo »skupne službe«.

Njihovo delovanje je prestopilo drugo mandatno dobo.

Kar precej smo se razčlenili, od delavskega sveta, ki je še vedno najvišji organ, poslovni odbor, ki ureja poslovno politiko, odbor za medsebojna razmerja, ki skrbi za standard delavca, odbor delavskega nadzorstva, ki skrbi za zakonitost poslovanja podjetja in že prej omenjenih, organizacijskih enot. Na zunaj pa je uveden delegatski sistem — več o tem, v nadaljevanju članka.

Mislil si, da bi bilo nadvse zanimivo prelistati zapisnike s se in ugotoviti, kolikokrat smo zasedali, koliko koristnega naredili, koliko članov se je zvrstilo v vseh organih in njegovih komisijah. Številke in dejanja bi bila precej zavirljiva! O tem smo lahko prepričani, če se le malo ozremo naokoli... No-

ve stavbe, novi stroji, novi proizvodi, in zadovoljni obrazi delavcev, ki stopajo na delo, saj se zavedajo, da je zatiranje že zdavnaj mimo, da je upravljanje v rokah njih samih!

Spomnimo pa se tudi zunanjih činiteljev, gospodarska reforma —

Tudi gospodarska reforma je potrkala na naša vrata.

Leto 1966 je bilo v marsičem prelomno — Sprememba cen in življenskih stroškov, sprememba tečaja dinarja, dobili smo takoimenovani »novi dinar«. In kaj je bilo bistvo te reforme?

Izenačiti pogoje gospodarjenja, podpirati surovinski del industrije

in kmetijstva in intenzivno vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela. Če se vprašamo, kaj smo dosegli v tem 10-letnem poreformskem obdobju, so odgovori tu:

Sprožil se je nov način dela, zasnovan na sodobni tehnologiji, tržni logiki, večji produktivnosti in večji gmotni zainteresiranosti kolektivov.

Ugotavljamo, da se je povečala materialna proizvodnja, produktivnost delavca je porasla preko 50 odstotkov, osebni dohodki po so se povečali za približno sedemkrat.

Vemo, da so nekatere zamisli reforme še danes aktualne in zaslužijo, da so v središču naše pozornosti! Za naš, še boljši jutrišnji dan!

BV

Delovanje delegatskega sistema

Delegatski sistem, ki je višja revolucionarna pridobitev samoupravne socialistične demokracije in je po sprejetju ustave dobil tudi svojo prvo podobo, je postal sestavni del samoupravne socialistične zavesti in praktičnega družbenopolitičnega ravnanja delovnih ljudi in občanov v naši družbi.

Čeprav je delegatski sistem šele na začetku svojega pohoda in so še vedno prisotni nekateri birokratski duhovi, ki zavirajo delovanje in razvijanje delegatskih razmerij, pa so se že pokazale določene spremembe v našem družbenem odločanju. Družbeno politične organizacije morajo še naprej razčiščevati

posamezna odprta načela in odstranjevati nekatere idejne in politične ovire, ki se pojavljajo pri poglobljanju in razvoju delegatskega sistema. Da bomo konkretnjši: v delovni organizaciji je to sindikat, ki predstavlja delovne ljudi in ZK kot avantgardo le-tega; v krajevni skupnosti pa SZDL, ki združuje vse napredno misleče ljudi.

Delegacije v temeljnih organizacijah združenega dela in skupnosti morajo postati ključni dejavniki v neposrednem odločanju na vseh ravneh. Delegati pa morajo v svojih volilnih enotah temeljito pregledovati gradivo za delegatske skupščine in se postavljati po robu

težnjam, da bi oblikovali stališča in sprejemali odločitve v skupščinah mimo zborov delovnih ljudi in širšega kroga volilcev, katere zastopajo.

Ker je dosedanja praksa pokazala, da je vsebina in kvaliteta delegatskega sistema predvsem odvisna od pravilne izbire člana delegacije ter od njegove pripravljenosti, da se družbeno politično usposablja in izobražuje, jim je treba zagotoviti take pogoje, da bodo svojo delegatsko funkcijo nemoteno opravljali. Jasno pa je, da je treba razviti poseben sistem organiziranja usposabljanja delegatov na

delovnem mestu in v prostem času.

Gradiva, ki so podlaga za oblikovanje rešitev v skupščinah, morajo biti razumljiva, racionalna po obsegu in pravočasno dostavljena, da bodo delegati lahko v svoji sredini napravili zaključke in bo potem skupščina resnično mesto spo-

razumevanja delegatov o aktualnih družbenih vprašanjih. To velja tudi za delegate občinske skupščine, samoupravnih interesnih skupnosti, v delovnih organizacijah, v DS, OMR, sindikatu in drugih družbeno politični hskupnostih izven delovne organizacije.

MERKUŽIČ MARJAN

Delegati o svojem delu v občinski skupščini

Delo v skupščini bi delegati lažje sami ocenili iz enoletnih izkušenj. Zato smo Vrenjak Mimi in Hafner Marjanu zastavili troje vprašanj, v katerih naj se razjasni odgovornost in naloga delegata v delovni organizaciji in skupščini.

1. Ali smatraš, da si kot delegat občinske skupščine dovolj seznanjen z gradivom o katerem odločaš?

MIMI VRENJAK: Premalo časa za branje gradiva (največ en ali dva dni), gradivo je preobširno, vse točke dnevnega reda niso zanimive in se ne tičejo delegatov zbora združenega dela.

MARJAN HAFNER: Premalo sem seznanjen z gradivom.

2. Kaj predlagaš za boljše zastopanje tistih, ki so te izvolili?

MIMI VRENJAK: Njihovega mnenja zaradi pomanjkanja časa največkrat ne morem dobiti, velikokrat pa v skupščini odločamo o stvareh, ki se nas neposredno ne tičejo in med delavci ni zanimanja zanje.

MARJAN HAFNER: Delegati moramo dobiti možnost, da se z njimi posvetujemo, dobimo mnenje večine in ga zastopamo v skupščini.

3. Ali viri informiranja, ki so ti na razpolago zadostujejo za razumevanje dogajanj v skupščini?

VRENJAK MIMI: Problemi v zvezi z delom in bistvenimi odločitvami na sejah delegacij v skupščini niso jasni, nisem spoznana s strokovnimi problemi v delovni organizaciji. Na sejah skupščine se nerada oglašam, ker je delo skupščine na visoki strokovni višini, katerim vsak delegat ni kos.

MARJAN HAFNER: Viri informiranja ne zadostujejo, v zapisnikih sej se seznanimo samo s spre-

jetimi sklepi. S tolmačenjem in razpravami v posameznih točkah dnevnega reda so seznanjeni samo prisotni na seji. Kot poročevalci na sestankih delegacij v delovni organizaciji pa ne seznanijo dovolj vseh ostalih zaposlenih z bistvom razprav in odločitev.

Toliko delegati o svojem delu v skupščini. Poznane so trditve, da delegati niso dovolj seznanjeni z dogajanjem v delovni organizaciji. Marsikateri problem organizacije zve delegat na skupščini, potem je vprašljivo, ali je delegat zavzel pravilno stališče.

Delegat, ki zastopa interese delovne skupnosti ali krajevske skupnosti samo na sejah, potem pa so mu sprejete obveznosti samo črka na papirju, ni doumel vsebine delegatskega dela. Samo z doslednim izvajanjem samoupravnih sprejetih odločitev bo delegatski sistem dobil vlogo, ki mu je zagotavljajo ustavna določila.

F. C.

Konstituiranje temeljnih organizacij

Uresničevanje ustave oziroma konstituiranje Temeljnih organizacij združenega dela pomeni nov, revolucionarni korak, novo kvaliteto v razvoju in poglobljanju samoupravnih družbeno-ekonomskih in vseh drugih razmerij.

V tej novi obliki samoupravljanja postaja delavec krovitelj svoje usode v neposrednem razmerju do sredstev za proizvodnjo in pa sadov svojega dela. Delavec kot neposredni proizvajalec postaja odločujoči faktor v temeljnih ekonomskih in delovnih razmerjih, posebno ko gre za ustvarjanje in delitev dohodka.

Da se neka delovna enota konstituirava v TOZD mora izpolnjevati naslednje tri pogoje:

- da je tehnološko zaokrožena enota
- da je tržno sposobna
- da je samoupravno sposobna

Tudi v naši delovni organizaciji se pripravljamo na konstituiranje Temeljnih organizacij združenega dela. Ugotovili smo, da je nekaj organizacijskih enot izpolnjuje omenjene potrebne pogoje. Konstituirali se bomo do konca leta 1975.

Znano je, da prevladuje mnenje v podjetju, da je konstituiranje nepotrebno. Sprašujem se zakaj? Res je, da se vsi bojimo nečesa novega, nepoznanega. Vendar pa konstituiranje ni nekaj novega, saj smo eno zadnjih podjetij v občini, ki bomo izvršili ustavno dolžnost.

Skrajni čas, da pričnemo v podjetju delati tako, da bomo točno vedeli, koliko kdo ustvari in kako se deli dohodek, ker bo samo to pogojevalo večjo produktivnost. To pa bomo dosegli s konstituiranjem Temeljnih organizacij združenega dela.

MARJAN HAFNER

ODLIKOVANCI V LETU 1975

Na predlog podjetja so bili za aktivno delo v TOSAMI na področju samoupravljanja in družbenopolitičnega dela, discipliniranega in vestnega dela na delavnem mestu ter aktivnega sodelovanja zlasti v SZDL na terenu je SOB Domžale podelila priznanje naslednjim našim sodelavcem:

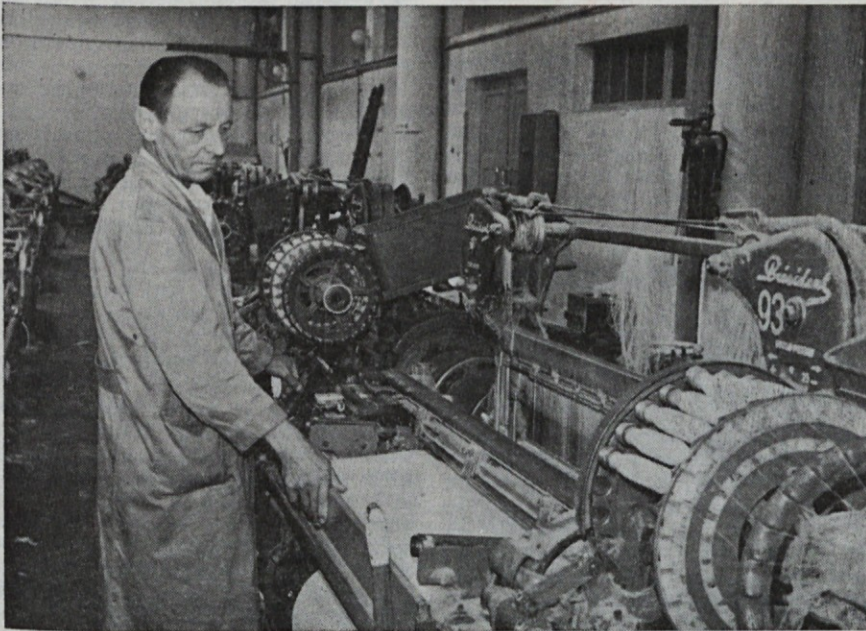
GOVEKAR Verona
TOMAŽIČ Vida
BURJA Julka
KERČ Olga

Imenovanim iskreno čestitamo in jim želimo še nadaljnjih uspehov pri delu.

Naš razgovor

Ob prazniku osvoboditve in prazniku samoupravljanja, smo za našega sogovornika izbrali večkratnega člana naših samoupravnih organov tov. Jožeta Glavana — vodjo tkalnice širokih tkanin.

Da pa so naše odločitve bile konstruktivne in pravilne, smo se lahko prepričali — mi starejši takrat, vi mlajši pa sedaj: kajti želja naših prvih samoupravnih odločitev je bila stalna rast tovarne in s tem

Po pregledovanju starih zapisnikov, smo ugotovili, da ste bili član prvega DS, ki je bil izvoljen leta 1950. Kakšni spomini vas vežejo na to obdobje?

Spominjam se, da se je svečana seja odvijala v direktorjevi pisarni, da smo izvolili predsednika DS in upravni odbor. Za predsednika smo izvolili tov. Karla Juterška, ki je sprejel tudi ključne podjetja.

Na kakšne težave ste naleteli in kakšno je bilo sodelovanje?

Največje težave smo imeli z nabavo repromaterialov, katere smo dobivali po razdelilniku Generalne direkcije za tekstilno in usnjarsko industrijo, zato smo morali na material paziti, da smo ga čimbolj koristno uporabili. Srečevali smo se tudi s problemi razširitve tovarne, slabim materialom, s problemi neizpolnjenega plana, potrjevali smo tudi zaključni račun.

Kakšen vpliv ste imeli na odločitve, ki ste jih sprejemali?

Že takoj v začetnem obdobju našega samoupravljanja, so vse naše odločitve bile odvisne od cenzure Generalne direkcije, če smo uspeli tu, potem smo lahko prešli na realizacijo naših sklepov, drugače ne.

omogočiti vsem članom kolektiva, da pridejo do čim ugodnejših delovnih pogojev.

Kakšno je bilo sodelovanje s sodelavci; kako ste se pripravljali na seje; ali ste bili predhodno dobro

oz. zadostno informirani glede odločitev o katerih ste sklepali?

Takratne informacije, ki smo jih potrebovali smo dobili direktno na sejah. Kvaliteta informacij se je razlikovala od današnjih in zato so bile tudi odločitve bolj rizične kot danes.

Primerjava s tovarno danes in takrat?

Primerjava je izredno težka. Takrat, v letu 1950, je bilo zaposlenih okoli 300 ljudi. V času nacionalizacije podjetja se je tu pri nas zaposlilo največ ljudi. Dohodek je bil po tem tudi primerno velik in takratne plače naših sodelavcev so bile v sorazmerju z drugimi podjetji naše branže. Današnje podjetje se je zelo povečalo od prvotnega, upal bi se trditi, da je razmerje 1:100 v korist današnje Tosame.

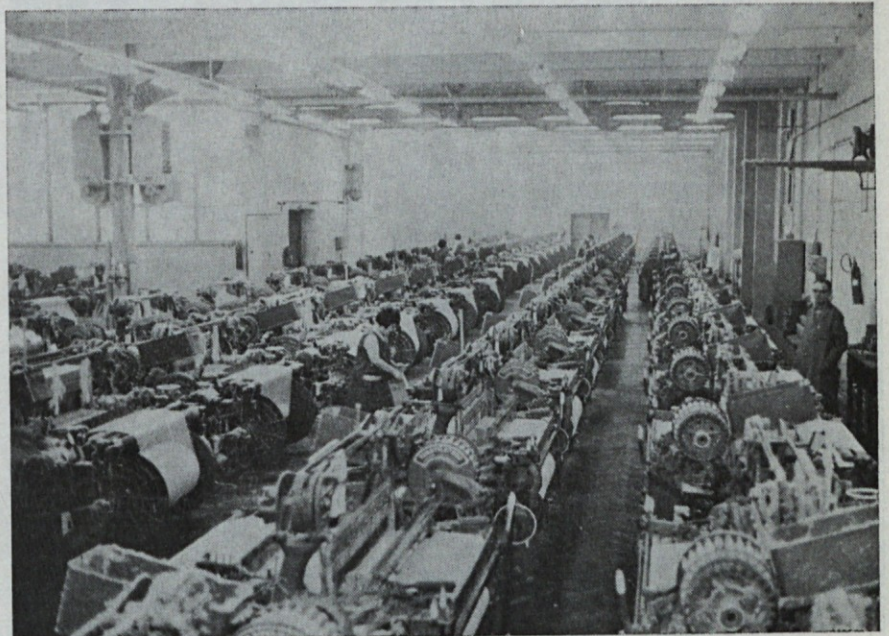
Kako se počutite na delovnem mestu?

V podjetje sem prišel leta 1947 in se v začetku zaposlil v belilnici, v kateri sem delal tri leta. Nato sem prišel v tkalnico. Moja želja je, da bi do upokojitve do katere mi manjka samo še dve leti, videl še razširitev in povečavo tkalnice v kateri delam že polnih 23 let.

Vaša osebna želja?

Vsem članom kolektiva se iskreno zahvaljujem za dosedanje uspešno sodelovanje. Vsem želim obilo zdravja, vodstvu podjetja in samoupravnim organom pa še veliko uspešnih in pravočasnih odločitev kajti od njih je odvisna nadaljna rast podjetja in zadovoljstva vseh zaposlenih v kolektivu.

F. K.

Bolniška in še kaj?

Po Samoupravnem sporazumu, členu 22, o nadomestilu os. doh. za čas bolezni, ta ne sme biti nižji od 90 % mes. os. doh. v preteklem letu. Kakor jaz razumem, pa samoupravni sporazum dopušča tudi večja nadomestila, vendar ne sme biti višje od os. doh., ki bi ga delavec prejel, če bi redno delal.

Zato ponovno apeliram, da bi se dodatek na leta — ali po novem za minulo delo — zaradi bolezni ne trgal. Svoje mnenje utemeljujem s sledečim:

- Vsako leto se dvignejo os. doh. ter življenjski stroški za gotove procente, ki še zmanjšujejo realno kvoto 90 %.
- Poleg tega, da se delavcu odtrga ves staž na leta, ki jih je že vložil ter regres za malico, je prikrajšan še pri stimulaciji in dobičku oziroma letnem obračunu.
- Če je nekdo res bolan in ima skrito ali kronično bolezen, ki ga pesti iz leta v leto, je veliko prikrajšan. Kvota os. doh. se mu iz leta v leto manjša, ker je veliko odsoten od dela zaradi bolezni.

Z leti poleg mnogih bolezni pridejo še razne operacije, ki zahtevajo daljše okrevanje in dostikrat kljub temu ne zdravja. Človek je manj odporen in zato tudi večkrat bolan. Kdor je res bolan in ima še dietno prehrano, ki je veliko dražja, ve, kaj to pomeni.

Seveda pa zdrav bolnemu dosti-

krat ne verjame, dokler sam ne poskusi na lastni koži. Nihče ne ve, naj bo mlad ali star, kdaj bo bolezen prizadela tudi njega. Se pregovor pravi: Zdravje je največje bogastvo, a ga žal ne znamo ceniti dokler ga imamo. Zato že iz solidarnosti do naših trpečih ter bolnih sodelavcev, ki so za marsikaj prikrajšani, predlagam, da se jim poleg 90 % bolniške izplačuje še vsakomesečni dodatek na leta. Drugače se počutijo vedno prikrajšani. Dobra volja in pozornost nas vseh jim pa lahko prinese še hitrejšo okrevanje in tako hitrejšo vrnitev na delo.

Ne morem pozabiti 22. 3., ko smo se jubilariti zbrali v del. domu na Viru. Bil je lepo in domiselno okrašen z napisom »Delu čast in oblast«. Samo ta dan sem doživljala in tudi čutila kot da smo vsi eno, naj bo delavec iz neposredne proizvodnje ali nameščenelec. Drugače se mi pa zdi, da se medsebojni odnosi med delavci in intelektualci vedno bolj večajo kljub temu, da smo vsi delavci v naši socialistični družbi. To je bila res lepa in hvalevredna poteza; vsak je dobil, kar mu je pripadalo za minula leta, ne glede, kdaj je imel obletnico. Menim, da je pri nas to lepo urejeno in da se bo nadaljevalo še naprej. Tov. direktor je v svojem govoru lepo orisal, kako so nekateri delavci po vojni delali v težkih in dostikrat nemogočih razmerah. Pri nas je pretežno ženska delovna sila

in so v neposredni proizvodnji delale delavke tudi po več kot 20 let na tri izmene. Delale so ob slabi razsvetljavi, pozimi na mrazu ali ob nezadostni toploti, ker se je varčevalo. Ni bilo in se dostikrat ni dobilo premoga, a delo je moralo iti naprej. Na vseh sestankih smo govorili: »Stisnimo pas, če hočemo boljše in večjo tovarno ter boljše delovne pogoje.« Nihče, ki danes stopi v tovarno, ne more poznati sprememb, ki so nastale v teh letih. To bi najbolje vedel tisti, ki bi si po več letih ponovno ogledal to podjetje.

Veliko so prispevali za boljši današnji dan naši upokojenci. Lepo je, da se jih vsako leto spomnimo in pokažemo, da niso pozabljeni. Vendar bi bilo lepo, če bi se jih spomnili tudi med letom s čestitko ob rojstnem dnevu. Človeku veliko pomeni dostikrat že lepa beseda, pozornost ter zavest, da ni pozabljen in osamljen v tem tako hitrem tempu življenja. Moramo pa paziti, da tudi tisti, ki sedaj odhajajo v pokoj, ne bodo šli iz tovarne v zagrenjenim občutkom, da niso več potrebni. To je usoda vsakega človeka, naj bo še tako mlad. Počasi, toda vztrajno se stara in se s tem bliža upokojitvi, tega se ne da ustaviti. Kakor se človeku prvi dan, ko stopi na delovno mesto, vtisne v spomin za celo življenje, tako, menim, je nepozaben tudi zadnji.

Napisala sem svoje mnenje in mnenje marsikatero mojih sodelavk.

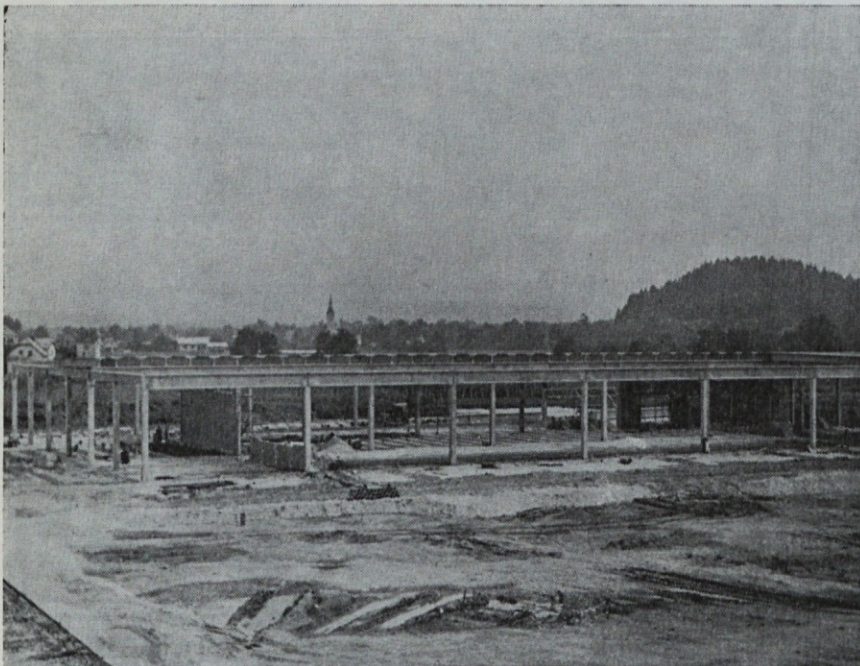
S. M.

ODGOVOR NA ČLANEK »BOLNIŠKA IN ŠE KAJ«

Tovarišica Minka Starbek je načela zelo aktualno in široko problematiko, ki ni samo naša (Tosamina) ampak je mnogo širša, vendar o tem na koncu. Najprej pogledjmo kakšne pravice in dolžnosti ter možnosti imamo v skladu z obstoječimi zakonskimi predpisi, samoupravnimi sporazumi in drugimi akti.

Tov. Starbkova pravilno navaja določilo 22. člena Samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki so ga sklenile temeljne organizacije združenega dela in druge delovne organizacije tekstilne industrijske skupine: predilnice, tkalnice in oplemenitilnice Slovenije. To je prepis 10. točke »Sindikalne liste 1975«, ki ni povsem dosleden, vseeno pa v drugem odstavku 22. člena nadalje pravi: udeleženci sporazuma (udeleženec smo tudi mi) določijo v svojem samoupravnem aktu konkretna merila, višino in ukrepe, s katerimi bodo zavarovali realno vrednost nadomestil.

Zakon o zdravstvenem varstvu, ki določa enoten sistem zdravstvenega varstva in zdravstvenega za-

varovanja ter obvezno ustanovitev samoupravnih interesnih zdravstvenih skupnosti v 66. členu, 3. odstavku pravi: Višino nadomestila osebnega dohodka za čas, ko gre nadomestilo v breme zdravstvene skupnosti in za čas, ko gre v breme zasebnega delodajalca, določi regionalna zdravstvena skupnost, organizacija združenega dela pa za čas, ko gre nadomestilo v njeno breme (glej U. L. SRS št. 38/74, str. 2098).

Zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke U. L. 26/73, v členu 3., četrti odstavek pravi: uresničujejo materialne pogoje za socialno varnost in stabilnost delavcev.

Iz navedenega se vidi, da je dovolj možnosti in imamo dovolj proste roke, da to področje uredimo nam ustrezno, v okviru teh določil.

Kar zadeva dodatek na leta službe sem mnenja, da ni ovire, da se ne bi mogli dogovoriti za izplačevanje v vseh primerih odsotnosti od dela. To je dodatek k doseženemu osebnemu dohodku po osnovi in stimulaciji.

V osnutku Samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka to je akumulacije, skupne porabe in osebnih dohodkov, ki smo ga skupaj z SKS in FS pripravljali smo to tudi predlagali. Ta sporazum oziroma osnutek ni prišel do delavcev, ker se je zataknil že v strokovnih krogih. Sedaj smo pripravili prečiščeno besedilo akta o delitvi osebnih dohodkov v katerem v 93. členu v zadnjem odstavku predlagamo valorizacijo nadomestil osebnega dohodka v skladu s porastom življenjskih stroškov. Zdi se nam logično, saj so nadomestila za čas odsotnosti zaradi bolezni izplačila, ki bremenijo osebne dohodke in če se masa za osebne dohodke revalorizira, se morajo tudi nadomestila.

Poleg tega smo v omenjenem osnutku samoupravnega sporazuma predlagali ustanovitev solidarnostnega sklada v okviru sklada skupne porabe v katerem, bi imeli nekaj sredstev, ki bi jih dali posameznikom na predlog sindikalne organizacije. Toda iz tega iz za mene neznanih razlogov ni bilo nič. Tak samoupravni sporazum, ki bi ga podpisali vsi delavci in v katerem bi bila vsa merila za delitev celotnega dohodka, bi po zakonu morali imeti že dve leti.

Tovarišica Starbkova ne poskuša iskati krivcev za tako stanje, zato jih tudi jaz ne bom. Vem samo to, da je krivda predvsem v tem, da še kar dobro poznamo pravice, premalo ali nič pa se zavedamo dolžnosti in vem, da si nekateri prilasčajo več pravic, kot jim gre. Vsak naj za sebe zahteva toliko, kolikor je pripravljen priznati drugim v vseh ozirih, tudi v odločanju.

Sedaj ko imamo samoupravno interesno skupnost zdravstvenega zavarovanja ne vidim razloga deliti nadomestilo na dneve, ki gredo v breme delovne organizacije in dneve, ki gredo v breme zdravstvene skupnosti. Posledica tega je, da je nekdo bolan 30 dni, potem gre na komisijski pregled, ki ga spozna za delo zmožnega. Takoj drugi dan gre lahko ponovno k zdravniku

in je zopet lahko bolan za isto bolezen 30 dni itd. ... Če bi šlo to vse v breme zdravstvene skupnosti, tega prav gotovo ne bi bilo. Mi bi prispevali malo višjo stopnjo, v skupščini interesne skupnosti, pa bi se dogovarjali za racionalno porabo teh sredstev na temelju vsakoletnih (polletnih) analiz in finančnih programov.

Tone Dolenc

In memoriam

V lepo sončno jutro je odjeknila med nas žalostna vest, da nas je za vedno zapustila naša nekdanja sodelavka.

Budinka Klobčič se je rodila v okolici Niša v Srbiji. Kmalu po osvoboditvi je prišla v našo lepo Slovenijo. Bila je mati enega otroka, katerega je morala oddati k tujim ljudem. Sama pa se je zaposlila na Krumperku. V našo tovarno je pri-

šla leta 1958. Na svojem delovnem mestu je bila vestna in marljiva sodelavka — z nami je delila dobro in slabo.

Kot pravi pregovor, da človeku ni dobro samemu, si je tudi ona našla življenjskega tovariša, a tu ji sreča ni bila naklonjena. Komaj po letu skupnega življenja, ga ji je iztrgala smrt. Kmalu po smrti moža se je odločila, da si bo zgradila dom, v upanju, da bo nekoč v pokoj mirno preživela večer svojega življenja. Tudi to ji ni bilo usojeno, kmalu ji je bolezen načela zdravje. Morala je zapustiti našo tovarno in oditi v pokoj. Upala je, da se ji bo zdravstveno stanje zboljšalo, vendar je bil ves trud zdravnikov zaman.

Dne 8. avgusta smo se na zadnji poti poleg sorodnikov, vaščanov in sodelavcev poslovili od nje. Ob zvoških godbe in ganljivih žalostink smo jo položili v prerani grob. Od pokojne se je v imenu političnih organizacij in KS Prevoje poslovil tov. Miha Požar, v imenu naše sindikalne organizacije pa je v slovo spregovorila tov. Mimi Vrenjak.

Budinka, naj Ti bo lahka slovenska zemlja. Sodelavke in sodelavci Ti pa obljublamo, da Te bomo ohranili v najlepšem spominu in da bomo nadaljevali delo, katerega Ti nisa mogla.

M. V.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo pevcem vašega kolektiva za lepo petje na njeni zadnji poti.

Zalujoči sinovi:

Franci, Ivo, Milan, Marjan in Srečo Prelovšek

ZAHVALA

Ob prerani smrti mojega očeta se vsem sodelavkam, sodelavcem v konfekciji najtopleje zahvaljujem za podarjeno cvetje, denarno pomoč in izrečeno sožalje. Prav tako izrekam zahvalo pevskega okteta TOSAMA.

Francka Poznič

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi najinega dragega očeta, se vsem sodelavkam in sodelavcem iz oddelka pripravljalnice in filtrov najiskrenejše zahvaljujem za poklonjeno ovetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi poslednji poti.

Obenem se zahvaljujem tudi sindikalni podružnici za finančna sredstva.

Angelca Gostič in Zorislava Baloh

Kvaliteta dela ne sme pasti

Večkrat, ko se znajdemo v trgovini kot potrošnik, se jezimo na kvaliteto ponujenega blaga. Zgodi se, da smo doma, ko smo kupljeno blago bolje pregledali, ugotovili, da smo morda celo zapravili enega ali več starih tisočakov. Kadar nam je za ne da miru, vrnemo nekvalitetno blago v trgovino.

Nehote se ob takih prilikah vprašamo, kdo je kriv. Včasih se ob takem razmišljanju ustavimo že pri trgovcu, večkrat pa ugotavljamo, da slaba kvaliteta blaga izvira od proizvajalca.

Koliko različnih faktorjev je, ki vplivajo na kvaliteto končnega izdelka, bo lahko ugotovil vsak, če si predstavlja izdelavo enega ali drugega našega artikla. Vedno bomo prišli do zaključka, da je med drugimi vzroki lahko tudi površnost ali nepazljivost ljudi, ki so neposredni povezani z izdelkom.

Posebno pozornost glede kvalitete moramo posvečati našim novim izdelkom, ki jih kupci še preizkušajo in primerjajo s podobnimi artikli. Izdelki kot npr. bebi hlačke in mimosept komfort, ki so že ali pa bodo v najkrajšem času na tržišču, bodo istočasno preizkušnja za našo nadaljnjo usmeritev pri tovrstnih izdelkih. Predvsem kvaliteta, pa tudi prednosti

pri uporabi in cena, bodo odločale o nadaljnji usodi naših proizvodov in s tem tudi vplivale na uspešnost poslovanja našega podjetja.

Vprašujemo se, kako bomo odgovarjali podjetju, če oddajamo iz

rok nekvaliteten izdelek. Ali pri tem pomislimo na posledice tako neodgovornega ravnanja, ko ne izločimo slabega izdelka?

Dolžnost vsakega zaposlenega je, da si prizadeva čimbolj zmanjšati možnost nastanka nekvalitetnega izdelka.

Jože Podpeskar

Nekaj o delu naših gasilcev

V Šaleku pri Velenju je bilo letos medobčinsko tekmovanje gasilcev. Udeležila se ga je tudi naša desetina in dne, 15. 6. ob močni konkurenci 66 nastopajočih tekmovalnih ekip zasedla 20. mesto. Po tekmovanju je bila veličastna povorka ter prikaz pripravljenosti teritorialne obrambe v času vojne.

22. junija so se naši člani in članice udeležili odkritja spomenika in Zbora gorenjskih aktivistov v Domžalah.

Ob proslavi 30-letnice osvoboditve in letu žena, je bilo 18. 6. v Ormožu posvetovanje, katerega se je udeležila tudi naša članica — gasilka kot zastopnica Občinske gasilske zveze. Referati so se nanašali na ustavna določila, ki zadevajo ženske. Govorili so o ženi v splošnem ljudskem odporu, o civilni zaščiti, o ženi v gasilskih organizacijah, o preventivi in operativi. Tega posvetovanja se je udeležilo približno 150 žensk iz naše republike. 29. 6. pa je bila svečana povorka, v kateri je sodelovala tudi naša desetina

v svečanih uniformah. Na slavnostnem zborovanju gasilk naše in sosednjih republik je govorila članica Republiškega zbora Zveze sindikatov tov. Ivanka Vrhovščak.

V septembru je na programu še dvoje tekmovanj. 6. 9. bo občin-

sko tekmovanje v Domžalah in nato v Litiji. Pokrovitelj tekmovanja je Predilnica Litija. Tekmovanj se bosta udeležili tudi naši desetini, moška in ženska.

C. Z.

Teden požarne varnosti

Od 22. do 28. septembra 1975 bo Teden požarne varnosti. Gasilski vestnik je v zvezi s tem izdal nekaj gesel, katera naj bi bila vodilo ne le gasilcev temveč vseh članov kolektivov in občanov.

Vodilno geslo:

Zmanjšanje požarnih škod krepi

našo gospodarstvo in obrambno moč.

Druga gesla:

Ne bodimo povzročitelji požarov. Ukrenimo vse, da preprečimo nastanek požara.

Ce opaziš požar, pa ga ne moreš sam pogasiti, obvesti gasilce, tel. 93 ali milico, tel. 92.

Desetina pripravljena za napad

TEDEN POŽARNE VARNOSTI

Ne zanašajte se, da pri vas ne more nastati požar.

Neprevidnost, malomarnost in nepoučenost so najpogostejši vzroki za požar.

Ne bodimo požigalci svojih tovarn in domov.

Stanovanje je naš dom, zato ga varujmo tudi pred požarno nesrečo.

Preden zapustiš stanovanje, zapri plin in izključi električne naprave.

Prepreči, da bi se otroci igrali z vžigalicami in jih seznanjaj s požarnimi nevarnostmi.

Vsak delavec naj bo seznanjen s požarno nevarnostjo na svojem delovnem mestu in z ukrepi, če pride do požara ali eksplozije.

Ne hrani lahko vnetljivih tekočin v stanovanju.

Odločajo desetinke

Imate naprave za gašenje v redu in so lahko dostopne?

Žene, pionirji, mladinci, vključite se v gasilsko organizacijo!

Preglejte vodne izvire za gašenje!

Tehnični napredek prinaša nove požarne nevarnosti.

C. Z.

Dejavnost nogometašev

Kakor vsako leto, je bilo tudi letos občinsko sindikalno prvenstvo v nogometu, za kar je vsako leto veliko zanimanje. Zato je tudi veliko prijavljenih ekip. Zaradi številčnih ekip, se tekmovanje deli na dva dela in sicer na A in B grupo. V A grupi so najmočnejše ekipe iz preteklega tekmovanja in v B grupi na novo prijavljene ekipe ter ekipe, katere so tekmovale že v prejšnjem tekmovanju v tej grupi. Vodja ekipe je bil tov. Debec Marjan, ki je zelo dobro vodil moštvo. Moštvo je bilo tokrat malo spremenjeno, a je vseeno pokazalo dobro igro posebno še v zadnji tekmi s HELIOS-om. Igralcev je bilo zelo malo, tako da ni bilo možno vedno sestaviti moštva.

Tudi pripravljalnih tekem pred sindikalnim prvenstvom nismo odigrali kakor prejšnja leta, to pa delno zaradi slabega vremena, neuporabnega igrišča v Dobu, kakor tudi zaradi nezainteresiranosti nekaterih nogometašev. Prihodnjo sezono se bo treba krepko potruditi, da bomo ostali v A grupi. Zavedati se moramo, da ekipa brez treninga ne more nizati uspehov, posebno ne naše, katera ima malo igralcev, ki igrajo nogomet po klubih. Naše moštvo je sestavljeno predvsem iz članov, ki igrajo le takrat, kadar je tekma. Rezultati so seveda temu primerni. Kljub temu smatram, da je potrebno pohvaliti vse igralce, saj so kljub nezadostnim pripravam pokazali veliko.

Nekaj statistični podatkov:

Grupa A:

- Mlinostroj — Domžale
- Induplati — Jarše
- Helios — Količevo
- Tosama — Vir
- Avtoservis — Domžale

Grupa B:

- Papirnica Količevo
- Emona — Ihan
- Napredek — Domžale

REZULTATI NAŠE EKIPE

Avtoservis : Tosama	1 : 1
Mlinostroj : Tosama	1 : 1
Induplati : Tosama	2 : 0
Helios : Tosama	1 : 1

Vrstni red po končanem tekmovanju v A grupi:

1. Mlinostroj
2. Helios
3. Induplati
4. Tosama
5. Avtoservis

Strelci naše ekipe:

Močnik Rajko 1 zadetek

Štrukelj Marjan 1 zadetek
Oražem Marjan 1 zadetek

Imena igralcev:

- Vodja ekipe Debevc Marjan
1. Pirc B. — 4 tekme
 2. Frankovič B. — 4 tekme
 3. Hribar J. — 4 tekme
 4. Hafner M. — 4 tekme
 5. Grujič P. — 4 tekme
 6. Pavli J. — 4 tekme
 7. Štrukelj M. — 3 tekme
 8. Kerč M. — 4 tekme
 9. Prenar S. — 2 tekmi
 10. Marenk B. — 2 tekmi
 11. Piskar N. — 1 tekma
 12. Oražem M. — 4 tekme.

vač Ivanka, 9. 10. Prelovšek Zinka, 2. 10. Planin Marija, 6. 10. Prašnikar Marija, 8. 10. Praznik Rezka, 6. 10. Cerar Francka, 23. 9. Maren Marija, 30. 9. Rode Marija, 12. 9. Ribaš Rozka.

Avtomatska tkalnica

7. 10. Florjančič Rafaela, 29. 9. Judež Pavla, 6. 10. Marolt Magda, 19. 9. Podbevšek Marija.

Pripravljalnica

1. 10. Sedeljšek Marija, 29. 9. Hribar Marija.

Belilnica

16. 9. Pavšek Viktor.

Komerciala

6. 10. Strehar Karel, 26. 9. Florjančič Matevž, 5. 10. Prstec Stjepan. 20. 9. Rebolj Milica, 17. 9. Račič Mratin, 17. 9. Miš Franc, 19. 9. Korošec Jože.

Splošno kadrovskega sektorja

12. 9. Primožič Vlasta.

Ekonomsko planski sektor

18. 9. Jeretina Metka, oec.

Finančni sektor

3. 10. Lekan Francka.

Tehnični sektor

12. 9. Peterlin Franc dipl. ing., 1. 9. Pungercar Meta.

Pomožni obrati

14. 9. Jamšek Franc, 17. 9. Juhant Franc, 17. 9. Hribar Ivanka, 26. 9. Andrejka Miha.

Vsem iskrene čestitke!

RODILI SO SE:

Murn Maruši — hči

Drnulovec Urški — hči,
Prašnikar Anici in Tonetu — sin,
Hrupec Jožici — sin,
Ulčakar Francka — sin.

Staršem iskreno čestitamo, malčkom pa želimo uspešno rast!

Kadrovske vesti

KADROVSKE VESTI OD 12. 9. DO 11. 10. 1975

ROJSTNI DAN PRAZNUJEJO:

Konfekcija

2. 10. Avman Mihaela, 24. 9. Cerar Marija, 22. 9. Hriberšek Majda,

25. 9. Jeretina Dragica, 13. 9. Račič Zinka, 1. 10. Velkar Marija, 5. 10.

Kovačič Jožefa, 19. 9. Bezlaj Helena, 2. 10. Stele Fani.

Mikalnica

13. 9. Oražem Jože, 14. 9. Dečman Viktor, 13. 9. Bešter Rezka, 20. 9. Cimbola Ana, 22. 9. Cesen Slavka, 5. 10. Frankovič Brigita, 10. 10. Hrovat Pavla, 16. 9. Jeretina Francka, 7. 10. Kosec Marija, 18. 9. Lazarevič Marica, 1. 10. Mihalič Branka.

Filtri

14. 9. Pavlič Zofka, 29. 9. Smolnikar Jelka, 16. 9. Urana Joži, 28. 9. Urankar Tinca.

Tkalnica ovojev

25. 9. Vrhovnik Ivan, 26. 9. Ko-

				VEZ	GUŠALNICA	UTRJENA POT	AV. OZ. IZRAELA	PREBIVALCI DAMASKA		
				OKIS					IRIDIJ	
				JAMA, MLAKA					PREBIVALKA ŠKOCJANA	
				BIKOBORSKI VZKLIK			MALTA			
				ZVEZA KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE			DUŠAN KVEDER			
EDEN IZMED DREKOV	SKLADEN	BRANOVIČ KREŠIMIR	LUDELEZENEC SIN. ISER	REKA V BOSNI	LJUDSKI IZRAZ ZA NAPITNINO NASELJE V BANATU					
ZAVRNJEN						SILICIJ	DELI BESEDE	JADRANSKI OTOK		
BERILIJ		ORIENT PRAŠEK ZA LASE		KRAVA					PIJAČA ST. SLOVANOV	
		GOVEDINA		RACA					RIMSKA ENA*	
BIVŠA UPRAVNO-TERITORIALNA ENOTA				PREISKOV. PROSTOR ZA HRLIČE						
TURI				PRODNIK		OZIRALNI ZAJMEK			JUDENIČ NIKOLA	
				POVRŠINSKA MERA		LET. PROSTOR ZA ŠOTORE			JEZA	
GOL		MIKI				RIMSKA 100	BIBLIJSKA OSEBA	BARIJ		ZRAK LATINSKO
		NIKELJ						VRSTA LESA		
POTOVALNI NAČRT						TV ODDAJNIK				
SEZNAM CEN										
PAVLOVA			SESTAVA V. V.						ADAM RAPACKI	

POROČILI SO SE:

Veit Nuša — Pogačar
Polanc Zdenka — Hafner

Mnogo sreče na novi življenski poti!

V avgustu je prenehalo sporazumno delovno razmerje Furlan Pavlu Družnik Viktoriji in Zdovc Lidiji.

Delovno razmerje je bilo sklenjeno z naslednjimi sodelavci: Anžin Francem, Rožič Lojzko, Limoni Jankom in Zupančič Miranom.

O. K.

Rešitev križanke

Iz 8. številke Tosame so bile odane tri rešitve, od tega sta bili pravilno rešeni dve.

Nagrade:

1. ULČAR Ani — tkalnica ovojev
2. PRELOVSEK Mimi- tkal. ovojev

V zadnjem času se opaža, da postaja zanimanje za reševanje križank zelo majhno. Prepričani smo, da boste prihodnjim številkam v našem glasilu posvetili več pozornosti, drugače bomo z objavljanjem križank prenehali.

Uredniški odbor

Izdaja: Tovarna sanitetnega materiala Domžale.

Urejuje uredniški odbor: Vladka Berlec, Janez Drolc — 1000 sindikat, Marjan Hafner, Janja Videgar, Francka Kerč — Blagajna, Karol Strehar, Stane Tomažič MA Tosama, Marjan Strukelj, Jurij Vulkan, Slavko Bajec, Tone Stare-fotograf.

Odgovorni urednik: Dušan Borštinar.

Naklada: 1000 izvodov

Tisk: »Papirkonfekcija« Krško

Napeto listje je pripovedovalo, da je pomlad. Rahlo zardelo popje jablan je skozi prosojnost cvetov nemo pelo o krvi, iz katere je vzklila ta pomlad. Vzkipela so srca v novorojenih trenutkih sreče. Pেসmi radosti so napolnila srca in pričakovanje štirih let. Za trenutek pozabljena trpljenja so se umaknila rojstvu novega časa.

Neprespane noči, mrzla in meglena jutra, smrt in dolge kolone lačnih, utrujenih ljudi. Vse se je nenadoma zazdelo tako daleč kot da se ne bi nikoli zgodilo. Pa vendar je bila ta pomlad kot vse druge. Med ptice in prvo cvetje so se ujeli toplejši dnevi. Narava se je prebudila kot vedno z bliščem in petjem. Pa vendar je bil to nov čas. Bela mesta, ujeta v okupatorske kremplje, so postala s to pomladjo nemirna. Še bolj kot prej so jih tiščale spone nasilja. Mrka pročelja starih hiš so samevala in kamniti tlak je postajal vedno bolj nem. In potem je prišlo tisto jutro... Solze sreče so privrele po licih, okna so se okitila s cvetjem in pozdravljala borce.

Minila so leta, iz ruševin so zrasla velika mesta. Iz tiste pomladi so se rojevale vedno nove, vedno lepše, z vedno več cvetja in pesmi. Bela mesta so se razlezla do obronkov hribov in dolin, gozdov — domov naših borcev, katere danes radi s ponosom obiskujemo. Mlade doke so zgrabile za lopate, niso se ustrašile niti žuljev na rokah, niti debelih potnih srag. Saj so vendar gradili svet zase. Kako nesebično in z zanosom je odmevalo udarjanje krampov, ki so jih vihteli brigadirji. Zamenjali so knjige za samokolnice, predavanja za sončno pripeko. Iz njihovih žuljev pa so zrasla mesta. Velika in še bolj bela. Razpotegnili so se širom naše lepe domovine in še mnogo drugega. Zelena motna reka pa je tiho odnašala otožnosti. Ne žalujte za mrtvimi, veselite se teh, ki prihajajo... Spomini ostanejo, trpkí in boleči. Teh reka nikoli ne bo odnesla. Besede pa so le besede. Ni pomembno kako jih poveš, ampak kaj poveš.

Dnevi so se zlili v leta, v trideset let. Po ulicah je završalo drugačno življenje. Med travo so se poskrile stare svetilke, na osoje so se stisnile hiše s temnimi okni, kajti danes je drugačen dan. Spremenili so se obrazi, srca ne. Tudi mi gradimo, drugače, pa vendar z voljo in veseljem. Zakaj? Ker je tovarištvo in prijateljstvo, ker so samo naši ti dnevi, ker polja rodijo za nas, ker so trenutki tako neskončni in ker... ker je to naša domovina, ker smo to mi sami s Titom. Tako zelo vihra in zale-

tavi so naši dnevi, kako radi bi živeli vsak dan, zajeli sonce v dlani in ujeli oblake. Pa vendar je to samo mladost. Pravijo, da je najlepša — a je zato, ker je naša — Titova.

Sebičnost je samo trda lupina. Poskusite najti pot k srcu, našli boste nas borce in mlade, katerih misli so vedno s Titom. Izpod naših rok nastajajo vse mogoče stvarí, ki jih tako potrebujemo. Neizkušnost počasi izginja, vzljubimo delo in to je začetek dolge poti. Spreminjamo se kot se spreminja svet. Ta pozablja na človeka in vendar gradimo tudi za druge. Zakaj pa ne, saj so tudi za nas gradili drugi. Mi smo delček v verigi razvoja dvajsetega stoletja. Tega ne

obžalujemo, kje pa, ponosni smo, da lahko dajemo svoj delež v ta čas. Pomagali bi ubogim, nahranili lačne, za to pa sta dve roki premalo. Ampak nas je veliko in veliko rok lahko več naredi. Poiskali bomo prijatelje ne glede na barvo kože, vseeno od kod bodo tisti, samo da bodo ljudje. Predružačili bomo svet, iz utopije ustvarili resničnost. Verjemite, da se pod dolgimi lasmi skriva vroča kri in dlani brez žuljev znajo poprijeti za vsako delo. Prav takšni so kot mladi izpred tri-

desetih let, le da živijo v drugem času. Nejevoljo prebolijo kot ošpice in odraščajo v ljudi, ki so vredni, da živijo na tej s krvjo prepojeni zemlji. Nikoli ne bomo vedeli, kako velika so bila srca tistih, ki jih ni več. Odšli so nemo in nam pustili stopinje, da nas vodijo. Saj je vendar tako lahko zaiti. Vendar bomo zmogli, saj jim to dolgujemo. Zaupajmo izkušnim, da se sami kalimo, saj potrebujemo moč. Življenje ne prizanaša nikomur, biti moramo močni. Kako dobri smo lahko, ko imamo tako dober in topel dom. Od Triglava do Ohrida in dalje nas delijo kilometri, a zblizu jejo misli in dobre želje, trideset let nove ere in vse lepote naše domovine. Z zgodovino naših narodov, še zlasti pa z NOB, smo se, in se bomo seznanjali in povzeli tisto, kar danes rabimo. Borci bodo tudi v bodoče prenašali tradicije NOB na našo Titovo mladino,

pa čeprav posameznikom to ni všeč. Od naše začrtane poti pod vodstvom ZK in Tita ne odstopamo; to povemo vsakomur jasno in glasno.

Bela mesta živijo v novem času, zelena reka odnaša dobre želje dobrim in socializmu predanim ljudem. Veliko srce bije za veliko bodočnost malega naroda.

Rojevajo se mogočni časi za DOBRE LJUDI.

M. P.